

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
УТАР-АТЫНСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АРСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ул.Кооперативная, д. 22, с. Утар-Аты,
Арский муниципальный район, 422017

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
УТАР-АТЫ
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ БАШКАРМА
КОМИТЕТЫ

Кооператив урамы, 22 йорт, Утар-Аты
авылы,
Арча муниципаль районы, 422017

Тел. (84366)50-3-31, факс (84366)50-4-22. E-mail: Utat.Ars@tatar.ru

КАРАР

« 22 » ноябрь 2021ел

№ 25

«2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Утар-Аты муниципаль берәмлеге жирләрәннән файдалану һәм аларны саклау» муниципаль программасын раслау турында» Арча муниципаль районы Утар-Аты авыл жирлеге башкарма комитетының 2021 елның 16 июлендәге 13 номерлы карарына үзгәрешләр кергү хакында

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Утар-Аты авыл жирлеге территориясе жирләрән саклауны гамәлгә ашыру максатларында, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 179 статьясына, Россия Федерациясе Жир кодексының 11,13 статьяларына, "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законга, "Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында" 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законна таянып, Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Утар-Аты авыл жирлеге башкарма комитеты **КАРАР БИРӘ:**

1. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Утар-Аты авыл жирлеге башкарма комитеты карары белән расланган "2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Утар-Аты авыл жирлеге жирлегеннән файдалану һәм аларны саклау" муниципаль программасына үзгәрешләр кертергә һәм аны кушымта нигезендә яңа редакциясендә баян итәргә.

2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында бастырып чыгарырга (<http://pravo.tatarstan.ru>) һәм Арча муниципаль районы рәсми сайтында (<http://arsk.tatarstan.ru>) урнаштыру юлы белән халыкка игълан итәргә.

3. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну үз өстемә алам.

Утар-Аты авыл жирлеге башлыгы

А.Г.Мөхәмәтгалиева

Утар-Аты авыл жирлеге
Башкарма комитетының
22 ноябрь 2021 ел, № 25
карарына кушымта

**«2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы
Утар-Аты авыл жирлеге жирләрәннән файдалану һәм аларны саклау»
муниципаль программасы**

**«2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы
Утар-Аты авыл жирлеге жирләрәннән файдалану һәм аларны саклау»
муниципаль программасының паспорты**

Программаны эшләү өчен нигез	РФ Жир кодексы, "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон
Заказчы	Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Утар-Аты авыл жирлеге
Программаны төп эшләүче	Утар-Аты авыл жирлеге Башкарма комитеты
Программаның төп максаты	Утар-Аты авыл жирлеге жирләрән саклау һәм алардан рациональ файдалану буенча чараларны гамәлгә ашыру
Программаның билгеләнеше	Утар-Аты авыл жирлеге жирләрән саклау мәсьәләләрен хәл итү
Программаны гамәлгә ашыру срогы	2021-2023 еллар
Көтелгән нәтижәләр	Жирләрне саклау һәм рациональ файдалану өлкәсендә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру, ярлыланган жирләрне торгызу, халыкның экологик иминлеген һәм тормыш сыйфатын күтәрү
Программаны гамәлгә ашыру механизмы	Жирләрне саклау һәм алардан рациональ файдалану буенча жир хужалары һәм кулланучыларның эшчәнлеген координацияләү Утар-Аты авыл жирлеге Башкарма комитеты тарафыннан башкарыла. Кирәк булганда, Программаны төгәлләштерү үткәрелә

Финанслау чыганакалары	Программаны үтәү муниципаль берәмлек бюджеты һәм оешмалар акчалары хисабына башкарыла. Программаны финанслау күләме муниципаль берәмлек бюджеты акчалары хисабына 6,0 мең сум тәшкит итә, шул исәптән: 2022 ел - 6,0 мең сум 2023 ел-6,0 мең сум
Программаның үтәлешен контрольдә тотуны оештыру	Программаны гамәлгә ашыруны Арча муниципаль районы Утар-Аты авыл жирлеге Башкарма комитеты контрольдә тотат

1. Муниципаль программаны гамәлгә ашыру өлкәсендә төп проблемалар һәм агымдагы торышына тасвирлама

Жир-әйләнә-тирә мохитнең мөһим өлеше, аны куллану башка табигать объектлары: хайваннар, урманнар, үсемлекләр дөнъясы, сулар, файдалы казылмалар һәм жир асты байлыкларының башка кыйммәтләре белән бәйле. Жирне куллану һәм саклаудан башка табигый ресурслардан файдалану мөмкин түгел. Жирнең хужасызлыгы якин киләчәктә әйләнә-тирә мохиткә зыян китерәчәк, жирнең өске катламы - туфрақ жимерелүгә, аның химик һәм радиоактив пычрануына гына китереп калмыйча, бөтен табигать комплексының экологик начараюына да китерәчәк.

«2021 - 2023 елларга Арча муниципаль районы Утар-Аты авыл жирлеге жирләреннән файдалану һәм саклау» муниципаль программасы (алга таба - Программа) икътисадны ныгыту максатыннан, жир ресурсларыннан нәтижәле һәм рациональ файдалану һәм идарә итү буенча дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыруны тәмин итә торган жирләрдән файдалану һәм саклау өчен уңай шартлар тудыруга юнәлтелгән.

Жир фондын төрле максатларда куллану әйләнә-тирә мохит экосистемасының барлык чылбырының табигый бөтенлеген саклау буенча билгеле бер бурычлар йөкли. Табигатьтә барысы да үзара бәйләнгән. Шуңа күрә, бер буынның дәрәс эшләве бозылу, урманмы ул, хайваннар дөнъясымы, жир экосистемасының бөтенлеген бозылуга китерә.

Жирне рациональ файдаланмау, аңа хужасыз караш аның функцияләре бозылуға, табигый үзлекләре кимүгә китерә.

Жирләрен саклау жирдән нәтижәле файдаланганда гына уңышлы булырга мөмкин.

Утар-Аты авыл жирлегенә тотрыклы социаль-икътисади үсеш һәм анда яшәүчеләрнең имин экологик яшәеше проблемалары бүгенге этапта жирләрен саклау һәм куллану мәсьәләләрен хәл итү белән тыгыз бәйләнгән. Авыл жирлеге дәрәжәсендә жирләрен саклау һәм куллану буенча жирле проблемаларны мөстәкыйль хәл итәргә мөмкин, өстәвенә, хәзерге вакытта яшәүче кешеләр генә түгел, киләчәк буын мәнфәгатьләрендә тулы,

комплекслы һәм акыллы итеп хәл итәргә мөмкин.

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Утар-Аты авыл җирлеге территориясендә рөхсәт ителгән төрле жир кишәрлекләре бар.

Иң кыйммәтле жирләр-авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр.

Жирлек территориясендәге көтүлекләр мәдәни-техник торышы буенча, нигездә, чиста. Көтүлекләр шәхси ярдәмче хужалыклар тарафыннан файдаланыла.

Көтүлекләргә, барлык кулланучыларны да исәпкә алсак, артык зыян килмәгән. Жирлектәге барлык көтүлекләрдә дә яшел үлән күп.

Гомүмән алганда, жирләрнең экологик торышы яхшы, әмма рөхсәтсез ясалган чүпләкләр әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясый һәм экологик хәлне катлауландыра.

2. Муниципаль программаның максатлары, бурычлары һәм гамәлгә ашыруның максатчан күрсәткечләре, сроклары һәм этаплары

Жирлек территориясендә жирләрдән файдалану һәм саклау өлкәсендә муниципаль сәясәтнең төп принциплары түбәндәгеләрдән гыйбарәт: Яңа Кишет авыл җирлеге Башкарма комитеты эшчәнлегенең законлылыгы һәм ачыклыгы, хисапчылык һәм контрольлек, нәтижәлелек.

Муниципаль программаның максаты-жирләрне һәм туфракны пычратмау, юкка чыгармау, начарайтмау, бозмау һәм башка шундый тискәре йогынты ясамау, шулай ук жирләрне рациональ файдалануны, шул исәптән авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләрдә туфракның уңдырышлылыгын торгызу һәм жирләрне яхшыртуны тәмин итү.

Куелган максатларга ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итү күздә тотыла:

- житештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү өлкәсендәге эшчәнлекне оптимальләштерү;
- жирләрдән файдалану һәм саклау нәтижәлелеген арттыру, жирләрдән рациональ файдалануны һәм саклауны оештыру;
- яшел утыртмаларны саклау һәм торгызу;
- жирләрне инвентаризацияләү.

Жирләрне инвентаризацияләү жирләрне начарайтмау, пычратмау, чүпләмәү, бозмау, хужалык эшчәнлегенең башка тискәре (зарарлы) йогынтысын булдырмау, максатчан кулланылмаган жир кишәрлекләренен, жирләрнең башка тасвирламаларының рөхсәт ителгәнчә файдаланылмавын ачыклау максатыннан башкарыла.

Өлеге Программаны гамәлгә ашыру жирдән файдалануны тәртипкә салуга, яңа жир кишәрлекләрен әйләнешкә кертүгә, авыл җирлегенең инвестицион жәлеп итүчәнлеген арттыруга, икътисадны үстерүгә, жирләрне нәтижәле файдалануга һәм саклауга ярдәм итәчәк.

Программа чараларын үтәү нәтижәсендә:

- 1) торак пунктларны төзекләндерү;
- 2) жирләрнең сыйфатын яхшырту;
- 3) жирләрне нәтижәле файдалану тәмин ителәчәк.

Программаны гамәлгә ашыру срогы-2021-2023 еллар.

3. Программаны гамәлгә ашыру барышын контрольдә тотуны оештыру

Программаны гамәлгә ашыруның барышын гамәлдәге законнарда билгеләнгән вәкаләтләр нигезендә Арча муниципаль районы Утар-Аты авыл жирлегә башкарма комитеты тикшереп тора.

4. Программаны гамәлгә ашыруның социаль-икътисади нәтижәлеләген бәяләү

Программаны гамәлгә ашыруның нәтижәлеләген бәяләү Арча муниципаль районы Утар-Аты авыл жирлегә башкарма комитеты тарафыннан ел саен хисап чорыннан соң килгән айның 1 мартына кадәр башкарыла.

Программаны гамәлгә ашыруның нәтижәлеләгенә бәя Программаның Утар-Аты авыл жирлегенә гомуми социаль-икътисади үсешенә керткән өлешен бәяләргә тиеш.

Программаны тиешле елда гамәлгә ашыру турында хисапта түбәндәгеләр булырга тиеш:

1) фактта башкарылган чыгымнарның гомуми күләме, шул исәптән финанслау чыганакалары буенча да;

2) Программа буенча ел дәвамында тәмамланган чаралар исемлеге;

3) ел дәвамында тәмамланмаган чаралар исемлеге һәм тәмамланмаган чаралар проценты;

4) Программа чараларының вакытында тәмамланмау сәбәпләренә анализ;

5) өстәмә финанслау чыганакаларын жәлеп итү һәм Программа максатларына ирешүнең башка алымнары яки Программаны алга таба гамәлгә ашыруны туктату турында тәкъдимнәр.

5. Муниципаль программаны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижәләре

Өлеге Программаны гамәлгә ашыру жирдән файдалануны тәртипкә салуга, жирләрне нәтижәле файдалануга һәм саклауга, бозылган жирләрне торгызуга, авыл халкының экологик иминләген һәм яшәеш сыйфатын күтәрүгә, авыл жирлегенә инвестицион жәлеп итүчәнлеген үстерүгә, икътисад үсешенә, шулай ук салым салу базасын арттыруга ярдәм итәчәк.

Программа чараларын үтәү нәтижәсендә түбәндәгеләр тәэмин ителәчәк:

1) торақ пунктларны төзекләндерү;

2) жирләрнең сыйфат характеристикасын яхшырту;

3) жирләрдән нәтижәле файдалану.

6. Муниципаль программаның төп чаралары исемлеге

Муниципаль программа кысаларында Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Утар-Аты авыл жирлегә территориясендә жирләрне саклау һәм файдалану нәтижәлеләген арттыру буенча түбәндәге чаралар планлаштырылды.

№	Чаралар исеме	Финанслау (финанслау чыганагын күрсәтеп), мең сум	Башкаручы	Үтәү срогы	Жаваплы затлар
1.	Жирләрне инвентаризацияләү	Акча каралмаган	Авыл жирлегә башкарма комитеты	ярты елга бер тапкырдан да ким түгел, киләсе елның 15 июленә кадәр	Башкарма комитет житәкчесе
2.	Жирдән файдалану, линияле корылмалар объектлары, юл челтәре, чикләнгән файдалану жирләре, сыйфат күрсәткечләре белән жирләрнең бердәм банкын формалаштыру һәм алып бару ү	Акча каралмаган	Авыл жирлегә Башкарма комитеты	Елга бер тапкыр, киләсе елның 15 гыйнварына кадәр	Башкарма комитет житәкчесе
3.	Утар-Аты авыл жирлегә торак пунктлары территорияләрен төзекләндерү һәм яшелләндерү	Муниципаль берәмлек бюджеты акчалары (6,0 сум) шул исәптән: 2022 ел-6,0 2023 ел-6,0	Авыл жирлегә Башкарма комитеты	Даими	Башкарма комитет житәкчесе
4.	Авыл хужалыгы жирләрен агачлар һәм куаклар, чүп үләннәре үсүдән саклау буенча чаралар үткөрү һәм зарарлы организмнардан саклау	Акча каралмаган	Жирләрнең урнашу урыны буенча	Даими	Оешма житәкчеләре, жирдән файдаланучылар
5.	Хужалык эшчәнлегенң башка	Акча каралмаган	Жирләрнең урнашу	Даими	Оешма житәкчеләре,

	тискәре (зарарлы) йогынтысына дучар ителгән жирләрне яхшырту һәм торгызуны тээмин итү		урыны буенча		жирдән файдаланучылар
6.	Авыл жирлегенен жир кишәрлекләрен максатчан билгеләнеше һәм рөхсәт ителгән файдалану режимының үтәлешен контрольдә тоту	Акча каралмаган	Авыл жирлеге Башкарма комитеты	Даими	Башкарма комитет житәкчесе
7.	Авыл жирлеге территориясен чүп-чардан, шул исәптән санкцияләнмәгән чүплекләрдән чистарту буенча даими чаралар оештыру	Акча каралмаган	Авыл жирлеге Башкарма комитеты	Даими	Башкарма комитет житәкчесе
8.	Ашламалар, үсемлекләр стимуляторлары, пестицидлар һәм башка куркыныч химик яисә биологик матдәләрне саклау, куллану һәм ташу вакытында сәламәтлеккә яки әйләнә-тирә мохиткә зарарлы матдәләр белән агулану, пычрану, уңдырышлы туфрак катламын бозу яки юк итү фактларын ачыклау.	Акча каралмаган	Авыл жирлеге Башкарма комитеты	Даими	Башкарма комитет житәкчесе
9.	Жир законнарын бозу фактлары буенча материалларны дәүләт теркәве, кадастр һәм	Акча каралмаган	Авыл жирлеге Башкарма комитеты	Даими	Башкарма комитет житәкчесе

	картография федераль хезмәте идарәсенен Арча һәм Этнә районнары буенча муниципальара бүлегенә Россия Федерациясе законнары белән каралган җаваплылыкка тарту өчен җибәрү.				
10.	Экологик өзгәйтүнең начарлануына китергән жир кишәрлекләрен куллану фактларын ачыклау	Акча каралмаган	Авыл җирлеге Башкарма комитеты	Даими	Башкарма комитет җитәкчесе
11.	Программа тарафыннан билгеләнгән чараларны үтәү нәтижәләрен анализлау	Акча каралмаган	Авыл җирлеге Башкарма комитеты	- 2022 елның гыйнвары-2021 ел нәтижәләре буенча, - 2023 елның гыйнвары-2022 ел нәтижәләре буенча	Башкарма комитет җитәкчесе